

VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄR

EESTI PANGA HINNANG VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄRALE (IV KVARTAL 2021)

Eesti Pank otsustas 29. novembril 2021 täiendada vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude kehtestamise lähtealuseid ja tõsta puhvrimäär 1% tasemele. Kõrgem puhvrimäär hakkab pankadele kehtima 7. detsembrist 2022. Vastutsüklilise kapitalipuhvri nõue kehtestatakse edaspidi kahes osas: baasnõue (1%), mis püsib enamasti muutumatuna, ning tsükliline nõue, mille määra Eesti Pank tõstab, kui krediidsüklilist tulenevad süsteemsed riskid peaksid suurenema. Kuna Eesti Panga 2021. aasta novembri hinnangu järgi ei ole krediidikasvust tulenevad tsüklilised riskid hetkel suured, kehtestatakse vastutsüklilise kapitalipuhvri määr 1% baastasemel.

- Kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr: **1%** (sh tsükliline komponent 0%)
- Standardne võla ja SKP suhtarv: **121%**; selle kõrvalekalle pikaajalisest trendist: **-3 protsendipunkti**
- Puhvri arvutuslik määr: **0%**
- **Puhvrimäära põhjendus.** Majanduse positiivne kasvuväljavaade, pangandussektori hea kasumlikkus ja kapitaliseeritus ning hästitoimiv laenuurg toetavad vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamist 1% baastasemel. Reaalsektori võla kasvutempo oli 2021. aasta keskel veidi kiirem kui nominaalse SKP pikaajaline kasv. Kui selline suundumus püsib, kasvavad krediidsüklilist tulenevad riskid ning võib osutuda vajalikuks tõsta vastutsüklilise kapitalipuhvri määr 1% tasemest kõrgemale.

Eesti Pank otsustas täiendada vastutsüklilise kapitalipuhvri raamistikku. Muudatusi ajendas 2020. aasta kevadise koroonakriisi ajal vabastatud puhvrinõude taastamise vajadus. Varasema 1% süsteemse riski puhvri nõude asemel otsustas Eesti Pank juurutada 1% baasnõude vastutsüklilise kapitalipuhvri raames. Vastutsüklilise kapitalipuhvri nõue hakkab seega edaspidi koosnema kahest osast: (i) baasnõue, mille määr püsib enamasti positiivne (1%), v.a erakorralistes kriisiolukordades, mil puhvrinõue vabastatakse, ja (ii) tsükliline nõue, mis lisandub baasnõudele, kui tsüklilised riskid kiire laenukasvu tõttu suurenevad¹.

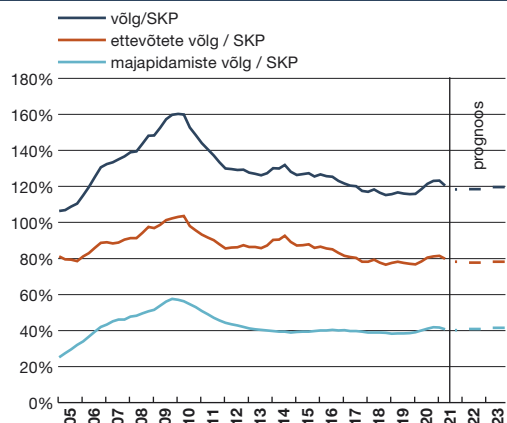
2021. aasta sügiseks oli koroonakriisi põhjustatud ebakindlus vähenenud. Ka olid eeltingimused vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude baastaseme kehtestamiseks täidetud. Esiteks viitasid mitmed II kvartali majandusnäitajad (SKP kasv, tarbimine, palgakasv, tööhõive jne) sellele, et Eesti majandus on uuesti jõudnud kasvurajale. Teiseks paistab pangandussektor silma hea kasumlikkusega ning lähitulevikus pole oodata märkimisväärseid laenukahjumeid, mis võiks nõrgestada pankade kapitaliseeritust. Kolmandaks toimib Eesti laenuurg tavapäraselt. Pangad suudavad ettevõtete ja majapidamiste laenuvajadust rahuldada ega sea laenupakumisele liigseid piiranguid.

Eesti Pank hindab vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude baastasemele lisanduva tsüklilise komponendi muutmise vajadust kord kvartalis. Keskne näitaja tsükliliste riskide hindamisel on reaalsektori võla kasvutempo ning selle erinevus pikaajalisest majanduskasvust. Samuti hinnatakse võla ja SKP suhtarvu lõhe dünaamikat ning muid finantstsüklilist iseloomustavaid näitajaid.

Reaalsektori võlakoormus 2021. aasta II kvartalis alanes. Võla ja SKP suhtarv oli käesoleva aasta II kvartalis 121% (vt joonis 1). Kui varasematel kvartalitel põhjustas võlakoormuse kasvu asjaolu, et pandeemiast tingitud kriisi ajal nominaalne SKP vähenes, siis majanduskasvu taastumisel on võla-

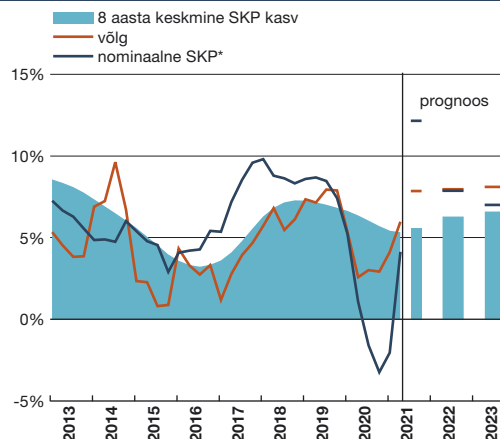
¹ Vt Finantsstabiilsuse Ülevaade 2/2021. Lisa 1. Vastutsükliline kapitalipuhver: üleminek nõude rakendamise uutele põhimõtetele Eesti Panga raamistikus.

Joonis 1. Realsektori võlakoormus

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

Joonis 2. Realsektori võla ja nominaalse SKP aastakasvu prognoos

* Libisev 4 kvartali SKP aastakasv.
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

koormus hakanud taas vähenema. Ettevaates võlakoormus majanduskasvu jätkumisel tõenäoliselt jätkab mõnda aega alanemist. Samas püsib siiski oht, et lähiaastate perspektiivis võib võlakasv kiireneda ning seeläbi võib hakata taas kasvama ka võlakoormus.

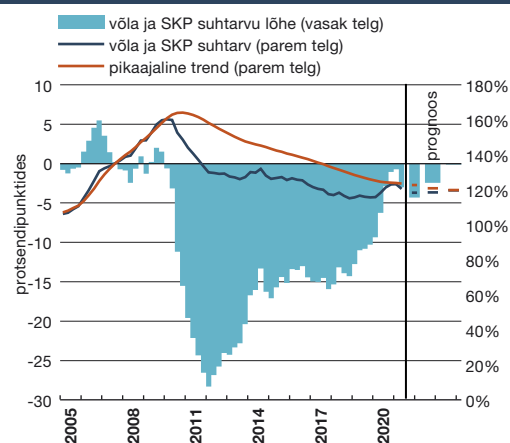
Realsektori võla aastakasv kiirenes 2021. aasta II kvartalis 6%ni (vt joonis 2). Ühtlasi ületas võla aastakasv II kvartalis nii pikaajalist kui ka jooksva 12 kuu nominaalset SKP kasvu. Kui varasematel kvartalitel vedasid võlakasvu peamiselt majapidamiste eluasemelaenu, siis 2021. aasta II kvartalis kiirenes teist kvartalit järjest ka ettevõtete võla kasv. Ettevõtete võlg kasvas II kvartalis aastavõrdluses 6,2% ja majapidamiste võlg 5,6%. Ettevaates kiireneb Eesti Panga septembriprognosi kohaselt lähiaastate perspektiivis koos majanduskasvu kiirenemisega ka võlakasv ning ületab seejuures pikaajalist keskmist nominaalset SKP kasvu. Kui võlakasv on püsivalt kiirem kui pikaajaline nominaalne SKP kasv, viitab see krediiditsüklilist tulenevate riskide suurenemisele ning seetõttu võib osutada vajalikuks suurendada nende riskide katteks vastutsüklilise kapitalipuhvi nõuet.

Ettevaates kiireneb Eesti Panga septembriprognosi kohaselt lähiaastate perspektiivis koos majanduskasvu kiirenemisega ka võlakasv ning ületab seejuures pikaajalist keskmist nominaalset SKP kasvu. Kui võlakasv on püsivalt kiirem kui pikaajaline nominaalne SKP kasv, viitab see krediiditsüklilist tulenevate riskide suurenemisele ning seetõttu võib osutada vajalikuks suurendada nende riskide katteks vastutsüklilise kapitalipuhvi nõuet.

Ettevaates kiireneb Eesti Panga septembriprognosi kohaselt lähiaastate perspektiivis koos majanduskasvu kiirenemisega ka võlakasv ning ületab seejuures pikaajalist keskmist nominaalset SKP kasvu. Kui võlakasv on püsivalt kiirem kui pikaajaline nominaalne SKP kasv, viitab see krediiditsüklilist tulenevate riskide suurenemisele ning seetõttu võib osutada vajalikuks suurendada nende riskide katteks vastutsüklilise kapitalipuhvi nõuet.

Baseli pangajärelevalve komitee meetodika alusel arvatud nn standardne² võla ja SKP suhtarvu lõhe oli 2021. aasta teise kvartali lõpus -3 protsendipunkti (vt joonis 3). Eesti Panga kasutatav täiendav³ lõhe oli -14 protsendipunkti. See tähendab, et võla ja SKP suhtarv on praegu võlakoormuse pikaajalisest trendist madalam, mistõttu on vastutsüklilise puhvi arvutuslik määr 0%. Ettevaates on Eesti Panga septembriprognosi järgi oodata, et lähima kolme aasta jooksul püsib võla ja SKP lõhe endiselt negatiivne.

Joonis 3. Standardne võla ja SKP suhtarvu lõhe

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

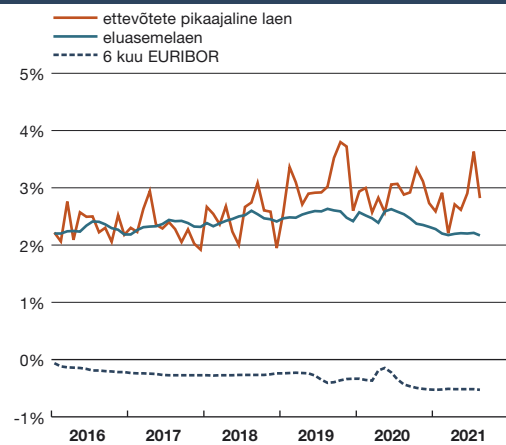
2 Standardse võla ja SKP suhtarvu puhul kasutab Eesti Pank võla leidmiseks rahvamajanduse arvepidamise finantskontode kvartalistatistikat. Võlg sisaldab realsektori nii Eestist kui ka välismaalt võetud laene ja emiteeritud võlakirju. Tegemist on konsolideerimata näitajaga.

3 Täiendava laenude ja SKP suhtarvu arutamisel kasutatav kitsas krediidiagregaat sisaldab Eestis tegutsevatest pankadest kodumaistele ettevõtetele ja majapidamistele antud laene ja liisinguid.

Pankade laenumarginaalid 2021. aasta III kvartalis kvartalivõrdluses oluliselt ei muutunud (vt joonis 4). Ka laenupakkumises III kvartalis olulisi muutusi ei toimunud. Pankade laenutegevuse uuringu tulemused näitavad, et nii ettevõtete kui ka majapidamiste laenutingimusi III kvartalis ei muudetud.

Kokkuvõttes otsustas Eesti Pank tõsta vastutsüklilise kapitalipuhvri määra 1% baastasemele alates 7. detsembrist 2022. Samas ei pea Eesti Pank hetkel vajalikuks puhvrinõuet täiendavalt tõsta tsüklilise komponendi osas, kuid võib seda teha järgmistel kvartalitel. Hinnang lähtub sellest, et hetkel ei ole võlakasv ületamas püsivalt pikaajalist nominaalset SKP kasvu. Samas püsib siiski märkimisväärne oht, et see võib juhtuda lähitulevikus, mis tähendab, et krediidsüklilist tulenevad riskid kasvavad ja võib osutuda vajalikuks tõsta nende riskide katteks vastutsüklilise kapitalipuhvri määr 1% baastasemest kõrgemale.

Joonis 4. Eluasemelaenude ja ettevõtete pikaajaliste laenude kaalutud keskmine intressimäär

Allikad: Euroopa Keskpank, Eesti Pank.